

بررسی و تحلیل فراشاخص های توسعه در کشور امارات متحده

به عنوان یک کشور نفتی و مقایسه نتایج آن با کشور ایران .

مسعود پناهی¹

دانشجوی کارشناسی ارشد کارآفرینی، توسعه، دانشگاه کارآفرینی دانشگاه تهران

چکیده

نوشتار حاضر، چکیده‌ای از مهمترین یافته‌های بررسی شاخص ملی توسعه کشور امارات به عنوان یک کشور نفتی می باشد؛ بدین منظور این نوشتار جهت بررسی دقیق نتایج و طراحی یک فراشاخص توسعه از یافته‌های مهمترین شاخص‌های جهانی توسعه و در نهایت تجمیع، نقد و تحلیل آماری یافته‌های زیرشاخص و نماگرهای 9 کلان شاخص های توسعه در حوزه‌های اقتصادی، سیاسی، اجتماعی، زیست محیطی و توانمندی فردی در کشور امارات تهیه شده است. لذا هدف از به تصویر کشاندن جایگاه امارات در جهان در مقایسه با ایران و کشورهای نفتی، شناسایی نقاط ضعف و قوت تجربه توسعه و شناخت مسیر کارآمد توسعه از طریق مقایسه و تحلیل روند داده و شاخص ها در طول زمان برای مطالعه سیاست‌گذاران، مدیران و برنامه‌ریزان توسعه در ایران می باشد. نتایج نشان می دهد که توسعه در کشور امارات به عنوان یک کشور نفت خیز، ارتباط کمی با ثروت آفرینی

– تهران شماره تلفن 09106767577

* مولف مسئول: نام: مسعود پناهی

E-mail: Masoud.panahi@ut.ac.ir

1. دانشجوی کارشناسی ارشد، دانشکده کارآفرینی، دانشگاه تهران، تهران، ایران

از طریق این منبع دارد و حاصل سیاست گذاری صحیح و اجرای دقیق برنامه های عملکردی ذیل شاخص های توسعه اقتصادی مطروحه می باشد.

کلیدواژه: توسعه، حقوق مالکیت، دولت شکننده، رقابت پذیری، سهولت کسب و کار،

شادی، بهره وری انرژی، صلح، پیشرفت اجتماعی، توسعه انسانی

مقدمه

توسعه چیزی نیست مگر بهبود شرایط زندگی و رفاه تک تک شهروندان و رفع نیازهای ملی یک جامعه. اصطلاح «توسعه» معانی مختلفی دارد و در زمینه های مختلف قابل توضیح است. برای مثال، تعریف توسعه در یک جمعیت فقیر، مرتفع نمودن نیازهای تغذیه آنان است (Matowanyka, 1991). توسعه اغلب با «رشد اقتصادی که صرفاً بر حسب افزایش سالانه درآمد یا تولید ناخالص ملی بدون توزیع آن و میزان مشارکت مردم مؤثر در رشد محاسبه می شود.» اشتباه گرفته می شود (محمود، ۱۹۹۱).

سیرز (1972) اظهار داشت که «توسعه به معنای شرایط تحقق شخصیت انسان است.

بنابراین شاخص آن بایستی از طریق سه معیار محاسبه گردد: (1) فقر (2) بیکاری، (3)

نابرابری.»

طبق نظر پیرسون (1992)، توسعه مستلزم «بهبود کیفی، کمی یا هر دو، در استفاده از منابع موجود است.» او همچنین تاکید می کند که توسعه به یک دیدگاه خاص در مورد بهبود اجتماعی، سیاسی و اقتصادی اشاره نمی کند. در عوض، این یک اصطلاح ترکیبی برای تعداد بی شماری از استراتژی های اتخاذ شده برای تغییر شاخص های اجتماعی، اقتصادی و محیطی از وضعیت فعلی به حالت مطلوب است.

در این مقاله معنای توسعه «فرایند شکل گیری ساختارهای نهادی است که منجر به ایجاد رفاه پایدار² و توزیع نسبتاً عادلانه آن در سطح مردم جامعه با هدف توانمندسازی آنان است، به طوریکه هیچ محدودیت درونی (نیاز اولیه رفع نشده) یا هیچ محدودیت بیرونی (آزادی های سلب شده) افراد را از انتخاب آزادانه و مختارانه فرصت های خودشکوفایی محروم نکند.» در نظر گرفته می شود. (رصد خانه پویش قکری)

در این نوشتار کشور امارات به عنوان کشور مورد مطالعه جهت بررسی ساختار توسعه و سیاست های کلان آن کشور انتخاب شده است، همانگونه که شواهد تجربی نشان میدهد این کشور نسبت به سایر کشورهای صاحب نفت رشدهای فزاینده ای داشته و مشاهده می گردد همه ساله نمایشگاههای وسیع و متنوع بر پا میکند و با ارایه مشوق های مختلف و امتیازات گوناگون سرمایه گذاران و تامین کنندگان زیادی را متقاعد به سرمایه گذاری در این کشور ها میکنند. این مطالعه تطبیقی بر اساس آخرین گزارش های جهانی استخراج از

---

² Sustainable development

سایت ها، منابع کتابخانه ای، مطالعه کتاب ها، مقاله های داخلی و خارجی و سایت های معتبر بین المللی که وظیفه تهیه گزارشات و آمارهای جهانی را دارند استفاده شده است. در اینجا با ارائه تصویری واقع بینانه، بدون اغراق و جهت گیری و با تکیه برابر بر یافته ها و نتایج بررسی شاخص ها ساختار توسعه این کشور مورد بررسی و تحلیل قرار گرفته است. امیدواریم با ارائه این مقاله، قدمی در راستای آگاهی بخشی به جامعه پژوهشی، علمی و دانشگاهی کشور و همچنین ابزاری جهت بهبود سیاست گذاری ها و اولویت سنجی های مسئولین و برنامه ریزان توسعه در ایران برداشته شود.

معرفی کشور امارات

امارات متحده عربی، در کرانه های جنوبی خلیج فارس واقع شده است و کشوری بسیار گرم، خشک و کم باران است. اراضی آن عمدتاً شامل کویرهای خشک به همراه چند واحه و وادی است و در نواحی ساحلی آن علاوه بر تپه ماهورها، جزایر مرجانی چندی مانند ابوالایض، داس، صیر بین یاس، بوکشیشه و دلما وجود دارد. (جعفری، 1382: 118)

این کشور در سال 1971 با پیوستن هفت شیخ نشین ابوظبی، عجمان، فجیره، شارجه، دوبی، راس الخیمه و ام القوین تشکیل شد. وسعت سرزمین 83600 کیلومتر مربع و جمعیت آن در حال حاضر تقریباً 9.9 میلیون نفر می باشد. اما از این تعداد مقدار بسیار کمی از امارات های بومی و اصیل را تشکیل می دهد.

هرچند بعد از بحران اقتصادی سال های 2008-2009 از اتباع خارجی امارات کاسته شد ولی کماکان این کشور از نظر نرخ مهاجرت در جهان رتبه اول را دارد. (پژوهشکده راهبردی، 1390)

ابوظبی مرکز این کشور است و بخش اعظم منابع و درآمد نفتی را به خود اختصاص داده است و حدود 94 درصد از ذخایر شناخته شده نفت این کشور را در اختیار دارد. این در حالی است که سهم دومی از این ذخایر تنها حدود 4 درصد می باشد. با توجه به محدود بودن ذخایر نفتی این کشور از ابزارهای جانشینی برای توسعه اقتصادی استفاده کرده است و دست به گسترش بنادر و تقویت زیرساخت های تجاری زده است. بنابراین شهر دومی و کشور امارات از منظر اقتصادی و تجاری اهمیت بسیار بالایی دارند. (Early, 2008: 15-16)

شارجه نیز از نظر فرهنگی در این کشور جایگاه بالایی دارد و حاکم امارات به مسائل فرهنگی و برپایی نمایشگاه ها علاقه فراوانی دارد. شهرهای ابوظبی و دومی از نظر برپا نمودن نمایشگاه های بین المللی جزء مهمترین شهرهای جهان محسوب می شوند.

سیاست های کلان توسعه امارات

امارات متحده عربی دارای اقتصادی باز و مازاد تجاری است، تلاش های موفق سیاستمداران این کشور باعث شدن سهم نفت و گاز از اقتصاد این کشور بیش از 25٪.

کاهش یابد. از منظر سیاسی و اجتماعی، امارات متحده عربی کشوری است که با چالش ها و مشکلات عمده ای مواجه بوده و طرح ها و برنامه های خاصی را برای حل و فصل این چالش ها دنبال می کند.

از آنجایی که این کشور فدرالی است و از به هم پیوستن شیخ نشینهای مختلف تشکیل شده است، اختلافات و رقابتهای مختلفی بین امارتهای آن مشاهده می شود که به طور خاص میتوان به رقابتهای ناخرسندی های سایر امارات از ابوظبی اشاره کرد. به طوری که حتی برخی مواقع، این امارتها درصدد کسب حمایت خارجی در برابر امارت ابوظبی برمی آیند. با این حال، امارتهای مذکور در برابر تهدیدات و چالش های مشترک خارجی عمدتاً رویکرد و مواضع یکسانی اتخاذ می کنند.

با توجه به فقدان تاریخ و انسجام اجتماعی و سیاسی، هویت سازی یکی از برنامه های اصلی اماراتی هاست. از این رو، ایجاد و شکل گیری نسل جدیدی از ملی گرایی اماراتی و تعصبات عربی خاص، درونی ساختن غیربومی ها از جمله ایرانیان عرب ساکن امارات، نامگذاریهای خاص، اجرای برنامه های فرهنگی و اجتماعی گوناگون، و برجسته سازی اختلافات و تهدیدات بیرونی برای ایجاد انسجام درونی از اقدامات مهم در این زمینه است.

از منظر سیاسی، امارات متحده عربی کشوری غیردموکراتیک است که از سوی شورای عالی حکام، متشکل از شیوخ هفت امارت، اداره می شود و دو امارت ابوظبی و دوبی در

این شورا از حق و تو برخوردارند. به‌رغم پیشرفت اقتصادی و رفاه سطح بالا در امارات، این کشور از نظر مشارکت و آزادی‌های سیاسی در سطح پایینی قرار دارد. اما حاکمان امارات، با اعطای منافع اقتصادی و آزادی‌های اجتماعی به اتباع خود، درصدد کاهش تقاضاهای سیاسی برآمده‌اند. بدین ترتیب امارات متحده عربی نیز، همانند اغلب کشورهای دیگر حاشیه جنوبی خلیج فارس، درگیر چالشی ساختاری میان رشد سریع اقتصادی و در مقابل، عدم توسعه سیاسی است. با این حال، به‌آرامی شاهد ظهور نشانه‌های برخی اصلاحات دموکراتیک و رعایت بیشتر هنجارهای حقوق بشری در این کشور به‌منظور هماهنگ شدن با افکار عمومی جهان، جلب سرمایه‌گذاری‌های خارجی، و نیل به شاخصهای توسعه پایدار هستیم (خرازی، 1385: 245-244)

از منظر اقتصادی و از دیدگاه اوانز دولت‌های توسعه‌گرا نه تنها تحول صنعتی را سرپرستی می‌کنند، بلکه در ایجاد تحول نیز ایفای نقش می‌کنند. از آنجا که امارات متحده عربی را نیز میتوان تا حد زیادی در ردیف دولتهای توسعه‌گرا قرار داد، بنابراین بر اساس الگوی دولت توسعه‌گرا، میتوان انتظار داشت که دیوانسالاری و هم‌افزایی نهادی در این کشور نیز در جهت پیشبرد توسعه اقتصادی ایفای نقش می‌کند که اولین دوره توسعه اقتصادی این کشور از اوایل دهه 1970 و افزایش چشم‌گیر بهای نفت آغاز شد. (AI)

Abed and Hellyer, 1997:250)

در بخش بعدی این نوشتار به مرور ادبیات و معرفی شاخص های کلان توسعه پرداخته می شود.

شاخص های توسعه

1- شاخص توسعه انسانی

تأکید شاخص توسعه انسانی^۳ بر این است که جهت ارزیابی وضعیت توسعه کشورها باید افراد و ظرفیت های شان در نظر گرفته شود و نه صرفاً رشد اقتصادی. این شاخص سیاست های ملی را ارزیابی می کند و به این سؤال پاسخ می دهد که چرا دو کشور با درآمد ناخالص ملی سرانه برابر، نتایج توسعه انسانی متفاوتی می گیرند.

شاخص توسعه انسانی شامل ۴ زیرشاخص تعداد مورد انتظار آموزش، امید به زندگی، سرانه درآمد ناخالص ملی و میانگین تعداد سال های آموزش می باشد. این شاخص ها با حمایت «برنامه توسعه سازمان ملل متحد» محاسبه و توسط ارائه می گردد.

2- شاخص پیشرفت اجتماعی

در شاخص پیشرفت اجتماعی^۴ می توان با در نظر نگرفتن سنجه های اقتصادی، به صورت نظام مند و دقیق رابطه بین توسعه اقتصادی و توسعه اجتماعی را تحلیل کرد. این شاخص، پیشرفت اجتماعی را این گونه تعریف می کند: «ظرفیت جامعه برای مرتفع نمودن نیازهای

---

³ Human Development Index

⁴ Social Progress Index

اولیه شهروندانش و همین‌طور تضمین ایجاد شرایطی پایدار برای زندگی شهروندان و اجتماعات تا همه افراد به ظرفیت‌ها و پتانسیل‌های‌شان محقق گردد.^۵

شاخص پیشرفت اجتماعی شامل ۱۲ زیرشاخص تعذیه و مراقبت‌های پزشکی ابتدایی، دسترسی به آموزش پیشرفته، فراگیری، آزادی و انتخاب شخصی، حقوق شخصی، کیفیت محیطی، سلامتی و بهروزی، دسترسی به اطلاعات و ارتباطات، دسترسی به دانش اولیه، امنیت شخصی، سرپناه، آب و بهداشت می‌باشد.

3- صلح

هدف شاخص جهانی صلح^۵ ارائه یک تصویر داده‌محور پیرامون صلح، امنیت و توسعه در جهان است. در این شاخص با استفاده از داده‌های مربوط به گزارش جهانی صلح، خشونت و توسعه (سال ۲۰۲۰)، به تحلیل بحران‌های جهانی پرداخته شد.

شاخص جهانی صلح یکی از عناوین زیرمجموعه «چشم‌انداز بشریت»^۶ که توسط «مؤسسه اقتصاد و صلح»^۷ محاسبه و گزارش می‌شود. این مؤسسه یک اندیشکده مستقل است که شعبه مرکزی آن در سیدنی استرالیا قرار دارد و پنج شعبه دیگر در سطح جهان دایر کرده است. این مجموعه دربرگیرنده پژوهشگران، متخصصان امور کشورهای مختلف، متخصصان و مشاوران صلح می‌باشد

---

⁵ Global Peace Index

⁶ vision of humanity

⁷ institute for economics and peace

این شاخص از محاسبه زیر شاخص های خشونت، جرائم خشن، بی ثباتی سیاسی، ترور سیاسی، واردات سلاح، تاثیر تروریسم، ستیز داخلی، مرگ ناشی از ستیز داخلی، مخارج نظامی، تعداد نیروی نظامی، مشارکت مالی در ماموریت های نظامی، سلاح های سنگین و هسته ای، صادرات سلاح، تعداد پناهنده، روابط با کشورهای همسایه، ستیز خارجی، مرگ ناشی از ستیز خارجی، درک جرم، تعداد پلیس و نیروهای امنیتی، زندانیان، دسترسی به سلاح، احتمال وقوع اعتراضات خشن بدست می آید. هر چقدر میزان این شاخص پایین باشد شرایط صلح در آن جامعه بالاتر می باشد.

4- شاخص بهره‌وری انرژی

شاخص بهره‌وری انرژی⁸ با محاسبه شدت انرژی اولیه، مقدار انرژی مصرف شده در جهان را به نمایش می گذارد. محاسبه این شاخص به دولت‌ها برای اتخاذ نحوه مدیریت مصرف انرژی و سیاست‌گذاری هدفمند کمک می‌کند. سیاست‌گذاری در راستای افزایش بهره‌وری انرژی از این جهت حائز اهمیت است که امکان کسب مزایای چندگانه بهره‌وری انرژی را تسهیل می‌کند. مزایایی مانند کاهش هزینه انرژی، کاهش تغییرات آب‌وهوا و آلودگی هوا، بهبود تأمین انرژی، و افزایش دسترسی به انرژی.

---

⁸ Energy Efficiency

آژانس بین‌المللی انرژی^۹ که در سال ۱۹۷۴ با هدف تضمین عرضه نفت تأسیس شد، ارائه دهنده داده‌ها و گزارشات شدت انرژی است. تأمین انرژی همچنان مأموریت اصلی این آژانس است؛ در عین حال این آژانس به مرکز داده و تحلیل در موضوعات مربوط به انرژی جهانی نیز تبدیل شده و به گستره وسیعی از مسائل مانند تأمین برق، تغییرات آب‌وهوا و آلودگی هوا، دسترسی به انرژی و بهره‌وری ورود پیدا کرده است.

5- شادی

در گذشته برای اندازه‌گیری رفاه، عواملی نظیر ثروت، دارایی، مصرف و پول اندازه‌گیری می‌شد ولی امروزه مفهومی به نام شادی، در مقایسه با مفهوم رفاه مادی، جایگاه قابل توجهی در تحلیل‌های رفاهی بین اقتصاددانان پیدا کرده است. گزارش جهانی شادی^{۱۰} پیمایش جهانی شادی است که ۱۵۳ کشور را برحسب درک شهروندانشان از میزان شادبودن رتبه‌بندی می‌کند. این شاخص در آخرین گزارش خود در سال ۲۰۲۰ برای اولین بار نمونه‌ای از شهرهای جهان را نیز برحسب شادی ساکنینشان رتبه‌بندی کرده است و با بررسی نقش محیط طبیعی و شهری در شادی، تحلیل عمیق‌تری از بهروزی ذهنی ارائه می‌کند.

---

⁹ International Energy Agency: IEA

¹⁰ World Happiness Report

6- حقوق مالکیت

شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت^{۱۱}، نمایانگر وضعیت نهادهای حقوق مالکیت می باشد. این نهادها عبارتند از: محیط قانونی و سیاسی، حقوق مالکیت مادی و معنوی. شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت، تنها شاخصی است که در مقیاس جهانی به‌طور اختصاصی به سنجش حقوق مالکیت مادی و معنوی اختصاص یافته است. در آخرین گزارش این شاخص که توسط اتحادیه حقوق مالکیت^{۱۲} تهیه شده، مربوط به سال ۲۰۲۰ می‌باشد، تعداد ۱۲۹ کشور مورد بررسی قرار گرفته است که این تعداد در برگیرنده ۹۸ درصد از تولید ناخالص داخلی جهان و ۹۴ درصد از جمعیت جهان می‌شود.

اتحادیه حقوق مالکیت از سال ۲۰۰۷ میلادی با اعطای بورس تحصیلی هرناندو دو سوتو^{۱۳} اقدام به محاسبه و انتشار سالانه گزارش شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت کرده است. همچنین برای تهیه آخرین گزارش این شاخص در سال ۲۰۲۰ بیش از ۱۰۰ سازمان بین‌المللی از ۷۲ کشور با این اتحادیه در ایالت واشنگتن آمریکا همکاری کرده‌اند.

این شاخص در برگیرنده ۹ زیرشاخص می باشد که عبارتند از: حاکمیت قانون، ثبات سیاسی، کنترل فساد، حمایت از مالکیت فیزیکی، ثبت مالکیت، دسترسی آسان به تسهیلات، حمایت از مالکیت فکری و حمایت از حق ثبت اختراع.

---

¹¹ International Property Rights Index

¹² property rights alliance

¹³ Hernando de soto

7- شاخص دولت شکننده

شاخص دولت‌های شکننده^{۱۴}، نمایانگر دغدغه شکنندگی دولت‌هایی را است که کشورشان پس از جنگ‌های گرم و سرد استقلال پیدا کردند. اینگونه کشورها پس از استقلال با انواع و اقسام ناآرامی‌ها مواجه می‌شوند. انواع انقلاب‌ها، تنش‌های قومی و قبیله‌ای و دینی، و جنگ‌های داخلی از اینگونه ناآرامی و شکنندگی هاست که به دولت‌ها وارد می‌شود. شاخص دولت‌های شکننده فشارهای سیاسی، اقتصادی و اجتماعی که دولت‌ها هر سال با آنها مواجه می‌شوند را محاسبه می‌کند. این فشارها بر میزان شکنندگی و آسیب‌پذیری دولت‌ها اثر گذارند تا حدی که برخی دولت‌ها توان مواجهه و مقابله با آنها را ندارند.

این شاخص از سال ۲۰۰۴ توسط «موسسه صلح» تهیه و منتشر می‌شود و آخرین گزارش آن در سال ۲۰۲۰ منتشر شده‌است. ماحصل این گزارش‌ها در این شاخص یک رتبه‌بندی از میزان فشارهایی است که توسط ۱۷۸ ملت مطالعه شده‌است. این شاخص در کنار محاسبه میزان فشار، آستانه تحمل یک دولت و زمان احتمالی وضعیت قرمز کشورها را مورد مطالعه قرار می‌دهد. این شاخص می‌تواند برای سیاست‌گذاران، جامعه مدنی، دانشگاهیان، اهالی مطبوعات، سرمایه‌گذاران و اهالی کسب‌وکار مفید واقع شود.

---

¹⁴ Fragile States Index

8- رقابت پذیری

شاخص رقابت پذیری جهانی¹⁵، رقابت‌پذیری را به عنوان ویژگی و کیفیت اقتصادی تعریف می‌کند که استفاده بهینه‌تر از عوامل تولید را امکان‌پذیر می‌کند و سطح بهره‌وری تولید را بالا می‌برد. رقابت‌پذیری به رشد و توسعه پایدار اقتصادی کمک شایانی می‌کند و رشد پایدار اقتصادی منجر به کاهش فقر و بهبود توسعه مهارت و سرمایه انسانی می‌شود. این شاخص با هدف سنجش شرایط و عوامل تولید در کشورهای مختلف بصورت سالیانه توسط مجمع جهانی اقتصاد¹⁶ که یکی از سازمان‌های بزرگ اقتصادی سوئیس است، محاسبه و منتشر می‌شود.

این شاخص در برگیرنده زیرشاخص‌های محیط توانمندساز، نهادها، زیرساخت، به‌کارگیری فناوری‌های اطلاعات و ارتباطات، ثبات اقتصاد کلان، سرمایه انسانی، بهداشت، مهارت‌ها، بازارها، بازار محصول، بازار نیروی کار، نظام مالی، اندازه بازار، اکوسیستم نوآوری، پویایی کسب‌وکار، توانایی نوآوری می‌باشد.

9- سهولت کسب و کار

شاخص سهولت انجام کسب‌وکار¹⁷ یک مقیاس عینی برای ارزیابی مقررات کسب‌وکار و اجرای آنها در کشورهای مختلف فراهم می‌آورد.

---

¹⁵ Global Competitiveness Index

¹⁶ World Economic Forum

¹⁷ ease of doing business rankings

این پروژه در سال ۲۰۰۲ با حمایت بانک جهانی کلید خورد و اولین گزارش آن در سال ۲۰۰۳ منتشر شد. آخرین گزارش این رتبه‌بندی در سال ۲۰۲۰ منتشر شد که داده‌های آن مربوط به قبل از ۱ مه ۲۰۱۹ هست. با توجه به اعتراض برخی از اتحادیه‌ها در خصوص متدولوژی ارزیابی و نحوه محاسبه این شاخص، تاکنون دو سری گزارش آن منتشر نگردیده است، که با اصلاح رویکرد موجود، مجدد این پروژه از سر گرفته خواهد شد.

این گزارش مقررات کسب‌وکار در ۱۹۰ کشور را ارزیابی می‌کند برای تهیه آخرین نسخه آن در سال ۲۰۲۰، بسیاری از سازمان‌های بین‌المللی و بیش از ۱۴۹ هزار کارمند بخش عمومی و صاحبان مشاغل مهندس، وکیل و ... از کل ۱۹۰ کشور در این گزارش، در تهیه این گزارش مشارکت و همکاری داشته‌اند.

این پروژه با هدف ترغیب دولت‌ها به ایجاد قوانین شفاف، یعنی ایجاد قوانینی که دادوستد داوطلبانه بین کنشگران اقتصادی را تسهیل می‌کند، قوانینی که حقوق مالکیت قوی ایجاد می‌کند، و قوانینی که اختلافات تجاری را حل و فصل می‌کنند و از شرکای قراردادی حمایت می‌کنند؛ به توسعه اقتصاد خدمت می‌کنند، شروع به کار کرده است.

البته این قوانین به شرط آنکه کارآمد، شفاف و قابل دسترس برای همه باشند در بهبود رشد و توسعه کشورها تأثیرگذار هستند.

این شاخص دربرگیرنده زیرشاخص‌های آغاز کسب‌وکار، امور مجوز کسب‌وکار، گرفتن انشعاب برق، ثبت مالکیت، دریافت تسهیلات و وام، حمایت از سرمایه‌گذاران

خرد، پرداخت مالیات، تجارت فرامرزی، اجرای قراردادهای و ورشکستی و پرداخت بدهی می باشد.

روش تحقیق

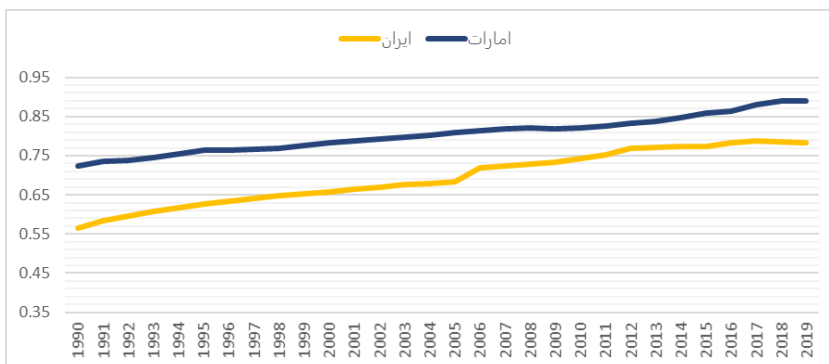
روش تحقیق در این مقاله، گونه ای تحقیق تطبیقی-تحلیلی است که در آن، رویکردهای نظری نیز استفاده شده است. همچنین در تدوین این مقاله از منابع کتابخانه ای و مطالعه کتاب ها و مقاله های داخلی و خارجی و سایت های معتبر بین المللی که وظیفه تهیه گزارشات و آمارهای جهانی را دارند استفاده شده است. لذا در این نوشتار با توجه به احصاء داده شاخص مد نظر از سایت های معتبر جهانی که در منابع این نوشتار مشخص شده است، به تحلیل روند هر یک از شاخص های فوق در کشور امارات به عنوان یک کشور صاحب نفت پرداخته شده است.

1- شاخص توسعه سرمایه انسانی

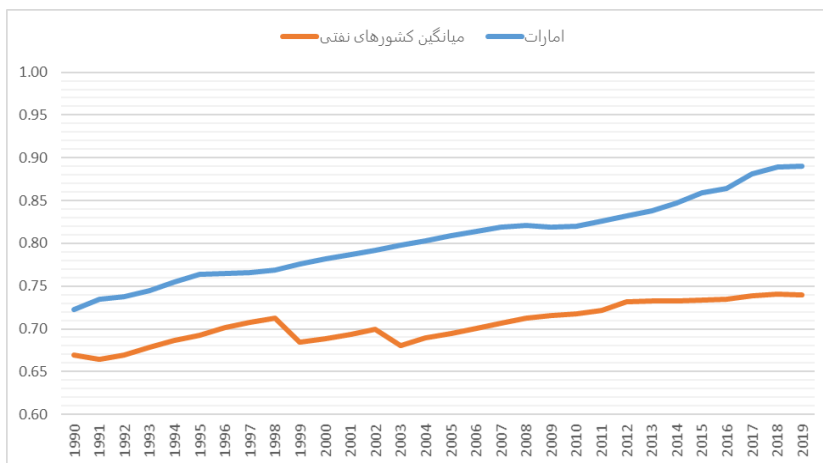
در شاخص توسعه سرمایه انسانی (HDI) با توجه به روند تغییر داده های مربوط به کشور امارات نشانگر این است که شاخص توسعه انسانی امارات طی دوره ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۹ روندی به نسبت باثبات و صعودی با شیب ملایم دارد. روند تغییر داده های مربوط به کشور ایران نشانگر این است که شاخص توسعه انسانی ایران طی دوره ۱۹۹۰ تا ۲۰۱۹ نیز روندی به نسبت باثبات و صعودی با شیب ملایم دارد. اما در انتهای دوره، به صورت متناوب و با

نرخ‌های اندک دچار افت شده است به طوری که مقدار آن از ۰.۷۹۹ واحد در سال ۲۰۱۸ به ۰.۷۹۷ واحد در سال ۲۰۱۹ کاهش یافته است .

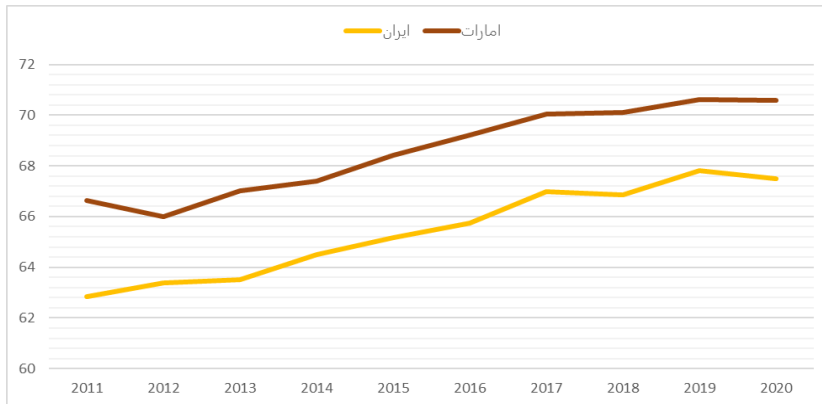
موقعیت خوب امارات در منطقه خاورمیانه و نیز در بین کشورهای دارای نفت، نشانگر این است امارات سرمایه‌گذاری در بخش‌هایی نظیر صنعت و خدمات را افزایش داده و در عین حال نکته مهم قابل ذکر، سطح امید به زندگی در این کشور با توجه به سایر شرایط رفاهی بالا می‌باشد. در شکل زیر نیز تفاوت محسوس سطح شاخص توسعه سرمایه انسانی امارات در مقایسه با میانگین کشورهای نفتی مشاهده می‌کنید. حال این سوال پیش می‌آید با توجه به جمعیت کم کشور امارات این مقایسه صحیح است یا خیر؟

این در حالی است که نقطه ضعف ایران در این شاخص درآمد ناخالص داخلی سرانه است. حجم عمده درآمد ناخالص داخلی ایران محصول فروش نفت است. بنابراین به منظور بالا بردن نمره ایران در این زیرشاخص دولت می بایست باید میزان سرمایه گذاری در بخش هایی نظیر صنعت و خدمات افزایش دهد و خود را از وابستگی به نفت برهانند.

2- شاخص پیشرفت اجتماعی

در شاخص پیشرفت اجتماعی در امارات و ایران طی دوره ۲۰۱۱ تا ۲۰۲۰ روندی صعودی با شیبی به نسبت اندک ولی با تفاوت محسوسی رو به رشد می باشد. شاخص پیشرفت اجتماعی امارات از ۶۶.۶ واحد در سال ۲۰۱۱ به ۷۰.۶ افزایش یافته در عین حال این شاخص در ایران از ۶۲.۸۴ واحد در سال ۲۰۱۱ به ۶۷.۱۴ واحد در سال ۲۰۲۰ افزایش یافته است.

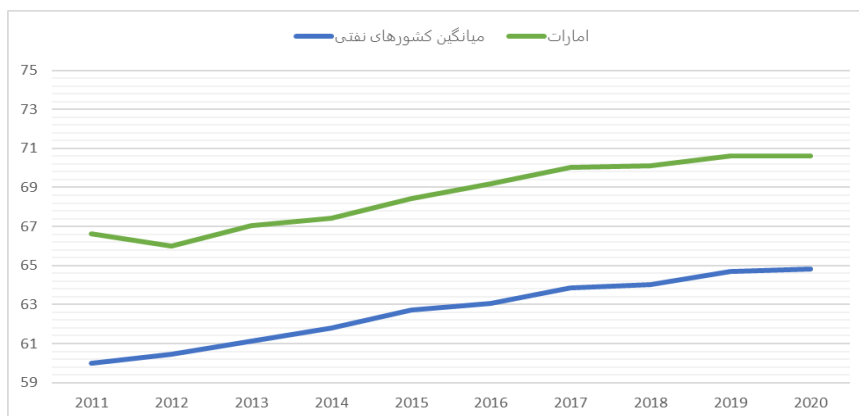
وضعیت امارات در شاخص پیشرفت اجتماعی این چنین برداشت می شود که امارات به لحاظ رفع نیازهای اولیه شهروندانش مانند دسترسی به غذا، آب، بهداشت و ایمنی فردی موقعیت بسیار خوبی در این شاخص قرار دارد که نتیجه سیاست گذاری صحیح در ارائه حقوق فردی، آزادی های فردی، آموزش پیشرفته و فراگیری به شهروندانش است.

اما عملکرد ضعیف ایران در این شاخص به دلیل محدودیت در فرصت های اجتماعی فرد^{۱۸} در حوزه های مختلف است. محدودیت در حقوق فردی، آزادی های فردی، آموزش پیشرفته و فراگیری علت اصلی ضعف پیشرفت اجتماعی در ایران است. ایران با سرعت خیلی کم در حال پیشرفت اجتماعی است. لازمه افزایش رشد ایران در پیشرفت اجتماعی، سیاست گذاری جهت افزایش حقوق فردی و حقوق مدنی و سیاسی اقلیت هاست .

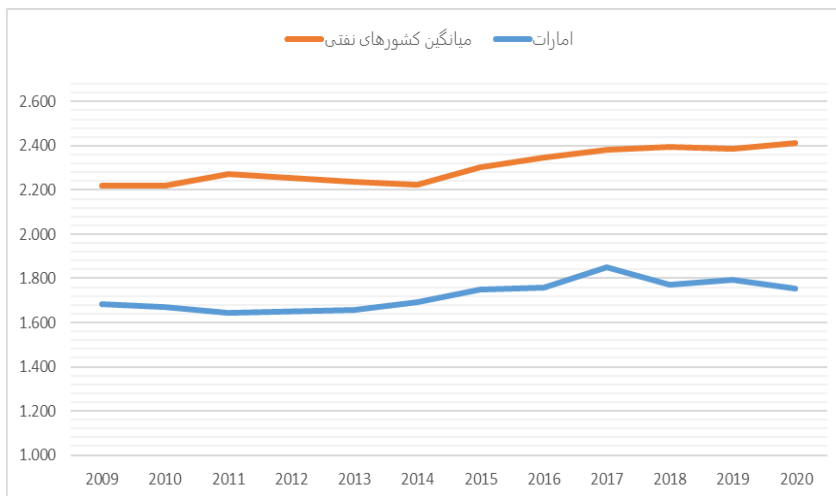
¹⁸ Social mobility

همانطور که در شکل زیر نیز مشاهده می کنید مقایسه کشور امارات با کشورهای نفتی نیز نشان دهنده تفاوت محسوس امارات با کشورهای مذکور بوده و ماحصل سیاست گذاری صحیح کشور امارات در این شاخص می باشد. شایان ذکر است در سال اخیر با توجه به شیوع بیماری کرونا این روند با سرعت کمتری و بعضاً نزدیک به صفر در بسیاری از کشورها همراه می باشد.

3- صلح

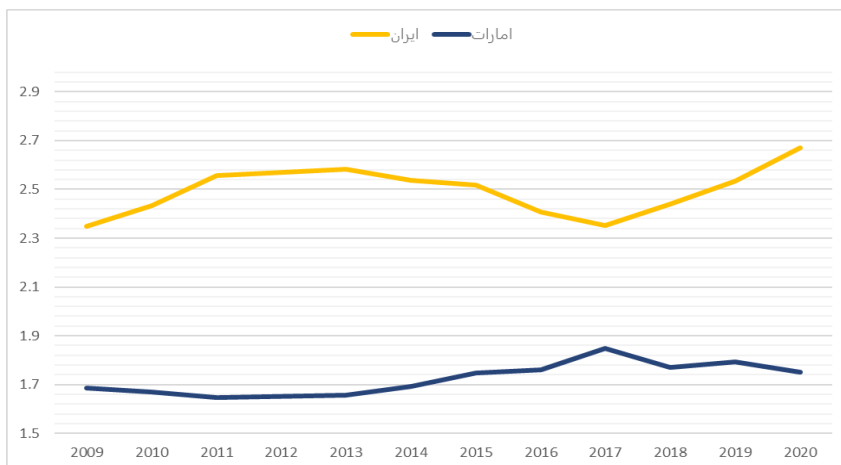
شاخص آرامش و صلح در کشورهای خاورمیانه با توجه به وجود جنگ های داخلی و خارجی در این منطقه به طور میانگین بالا بوده و امارات از این حیث مستثنی می باشد. همانطور که در شکل زیر می توانید ببینید شاخص صلح در امارات بسیار پایین می باشد و این نشانه مطلوبیت آرامش و صلح در کشور امارات می باشد. البته در سال ۲۰۱۷ این شاخص اندکی در امارات به علت خروج ایالات متحده از برجام و تبعات ناشی از افزایش پناهندگان و باطل نمودن ویزای آنان افزایش یافته است.

در مقایسه شاخص صلح دو کشورهای ایران و امارات نیز چنین برداشت نمود که شاخص صلح در ایران طی دوره ۲۰۰۹ تا ۲۰۲۰، عملکردی نوسانی داشته است اما به طور میانگین، یک روند رو به بهبود را نشان می دهد. مقدار شاخص صلح ایران از ۲.۵۳ واحد در سال ۲۰۰۸ به ۲.۶۷ واحد در سال ۲۰۲۰ رسیده است که به معنای نزول در وضعیت صلح و آرامش در کشور را می رساند.

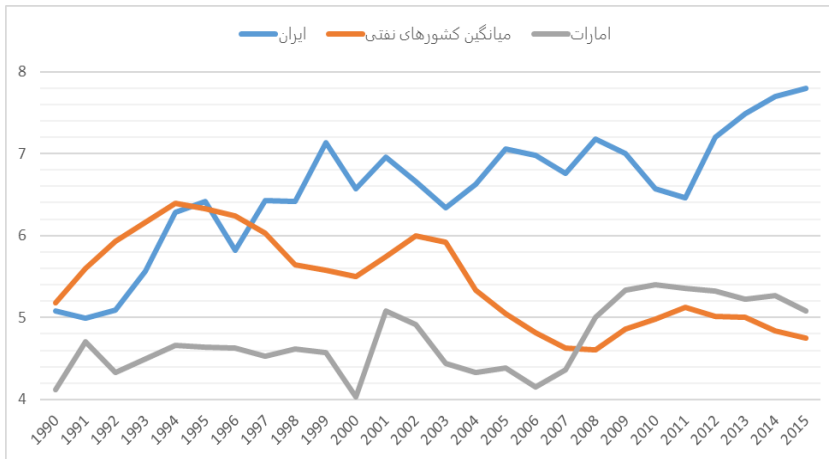
نکته مهم در نمودار این است که دو دوره بسیار بد در شاخص صلح وجود دارد که دوره اول از سال ۲۰۰۹ یعنی سال ۱۳۸۸ آغاز می شود که نمره شاخص صلح افزایش می یابد (بدتر می شود) که ماحصل اعتراضات سال ۱۳۸۸ و نتایج پس از آن بوده است، این افزایش تا ۲۰۱۳ ادامه می یابد و بعد روند کمی تعدیل می شود. در دوره دوم نیز از سال ۲۰۱۷، منجر به رخ دادن اتفاقات سیاسی همچون اعتراضات دی ماه سال ۱۳۹۷ شهادت

حاج قاسم سلیمانی و اتفاقات اقتصادی مثل خروج آمریکا از برجام، افزایش یک شبه قیمت بنزین و رشد نرخ دلار و به تبع آن افزایش تورم در کالاها و خدمات و افزایش فشار به معیشت مردم منجر به افزایش اعتراضات مردمی و ستیز داخلی و تشدید افت صلح در ایران دوباره آغاز شده است .

4- شاخص بهره وری انرژی

شدت انرژی امارات تا سال ۲۰۰۰، کمتر از میانگین جهانی است اما بعد از آن با روندی نوسانی، در بازه های زمانی سال های ۲۰۰۰ تا ۲۰۰۱ و سال های ۲۰۰۶ تا ۲۰۱۰ مواجه می شویم که ناشی از تولید صنعتی و شهرسازی عمده در شهرهای دبی و ابوظبی می باشد. با این حال در سال های اخیر، روند مصرف شدت انرژی در این کشور همگام با میانگین جهانی شدت انرژی با نرخ به نسبت یکنواختی رو به کاهش است.

نکته قابل توجه در نمودار فوق، افزایش میزان شدت انرژی ایران می باشد که ناشی از عدم بهره‌وری انرژی در کشور است و میتوان دلایل فنی، اقتصادی، سیاسی و ... بشمارای را برای آن شمرد. از جمله این دلایل مشکلات بی‌ثباتی‌های سیاسی باعث ناقص ماندن برنامه‌های توسعه و ائتلاف انرژی، روابط خارجی نادرست و عدم وجود یک راهبرد و دیپلماسی بلندمدت، تنش با خارج و بسته شدن اقتصاد و عدم رقابت صنایع و افزایش مصرف انرژی بی‌ثباتی‌های اقتصادی و فضای نامناسب کسب‌وکار و ریسک بالای سیاسی، عدم ورود سرمایه‌ها به تولید و عدم ارتقای فناوری شده، ضعف ایران در مسائل مربوط به شاخص صلح، حکمرانی مناسب و حاکمیت قانون، فساد، حقوق مالکیت می باشد.

5- شادی

میزان شاخص شادی جهانی از محاسبه اندازه زیرشاخص‌های، شادی حاصل از تولید ناخالص داخلی سرانه، شادی حاصل از درک فساد، شادی حاصل از سخاوتمندی، شادی حاصل از آزادی برای انتخاب در زندگی، شادی حاصل از امید به زندگی سالم، شادی حاصل از حمایت اجتماعی می باشد.

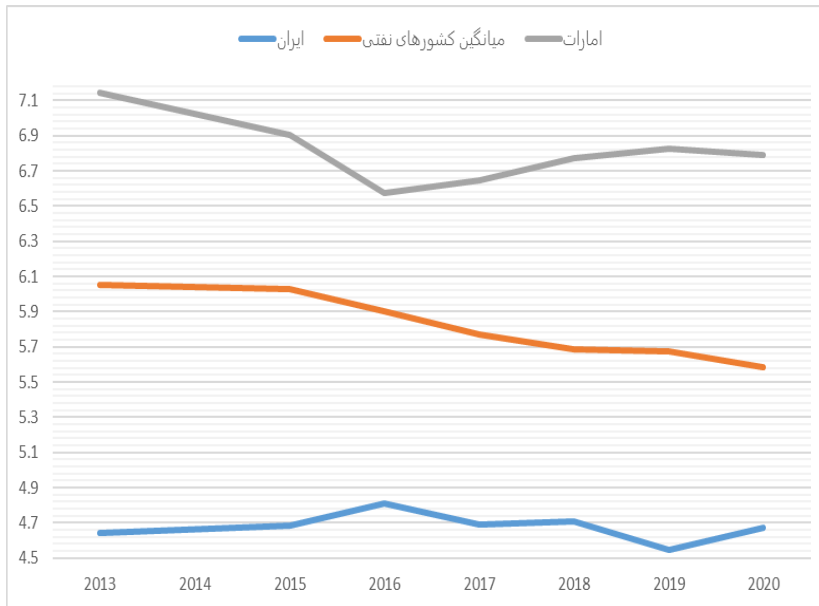
گزارش جهانی شادی توسط «شبکه راه‌حل‌های توسعه پایدار»^{۱۹} وابسته به سازمان ملل متحد منتشر می‌شود. در میان کشورها فنلاند با توجه به سیاست گذاری و محوریت قرر دادن حمایت اجتماعی، بالاترین میزان شاخص شادی در بین ۱۵۳ کشور را دارد، کشور امارات با نمره ۶.۷۹ در این شاخص در رتبه ۲۱ جهان قرار دارد و کشور ایران با کسب نمره ۴.۶۷ در رتبه ۱۱۸ ام قرار دارد.

با توجه به بررسی عملکرد امارات در شاخص شادی، میتوان تفاوت چشمگیر امارات بین این کشور و ایران را مشاهده کرد. این تفاوت حاصل بالا بودن میزان زیرشاخص های شادی از جمله شادی حاصل امید به زندگی، حمایت اجتماعی و تفاوت در سبک زندگی مردمان این کشور است ولی نکته قابل توجه این است که در شاخص سخاوتمندی نمره ایران بالاتر از امارات قرار گرفته است . در نمودار زیر مقایسه شاخص شادی بین ایران و امارات و میانگین کشورهای نفتی را مشاهده می نمایید.

---

¹⁹ sustainable development solutions network

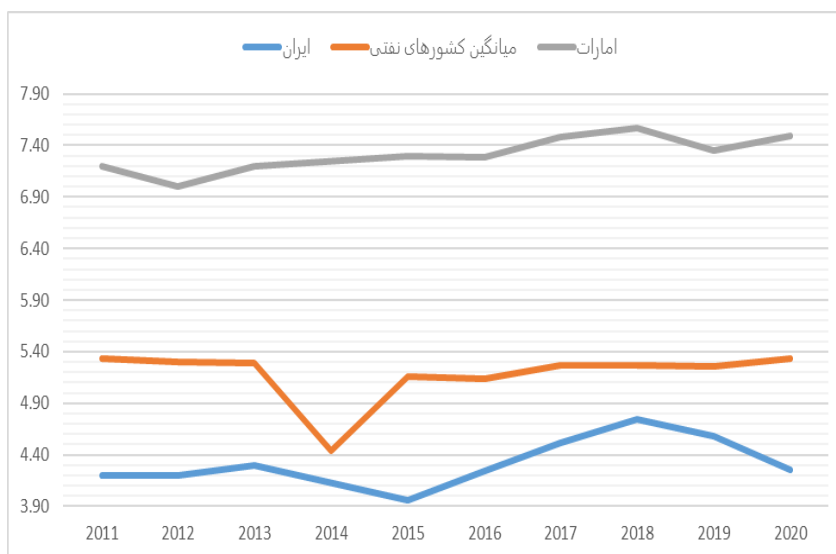
از دیگر نکات قابل طرح، این است که تولید ناخالص داخلی سرانه ایران تفاوت چندانی با کشور امارات ندارد، اما ایران به لحاظ رتبه شادی در رتبه ۱۱۸ و امارات در رتبه ۲۲ جهان قرار دارند، بنابراین میتوان فرض نمود که این دو شاخص رابطه مستقیم و معناداری با هم ندارند.

6- حقوق مالکیت

در سال ۲۰۲۰، امارات در این شاخص با داشتن امتیاز ۷.۵ در بین کشورهای نفتی بالاترین امتیاز و در جهان در رتبه ۲۱ قرار دارد.

امتیاز ایران در شاخص بین‌المللی حقوق مالکیت در سال ۲۰۲۰ میلادی معادل ۴.۲۵ از ۱۰ است، که بیانگر کاهش ۳۳ درصدی نسبت به سال گذشته است. همین‌طور رتبه کشور در

این شاخص ۱۱۳ (بین ۱۲۹ کشور) است. شایان ذکر است که رتبه ایران طی این سال‌ها همواره نامناسب بوده، در حدی که جزء ۲۰ درصد پایینی کشورهای جهان قرار داشته است. بر مبنای اطلاعات مربوط به ۹ سال گذشته، میانگین امتیاز ایران در مقیاس از صفر تا ۱۰، عدد ۴.۴ بوده است.

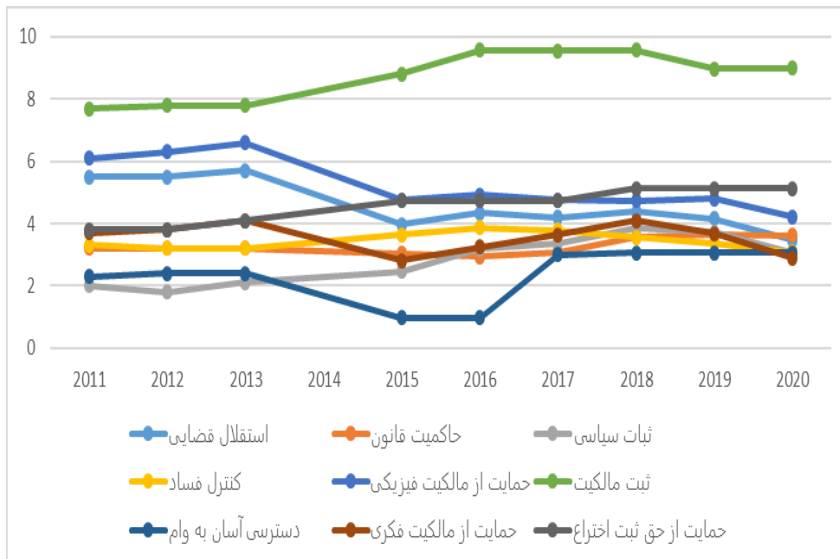
با توجه به بررسی صورت گرفته میتوان گفت، در کشور امارات حمایت از حقوق مالکیت منجر به افزایش اعتماد عمومی، افزایش سرمایه‌گذاری، سرمایه‌گذاری‌های مشترک، ایجاد اشتغال، و در نهایت رونق اقتصاد در این کشور شده است.

این در حالی است که نهاد سیاسی امارات (از طریق قانون‌گذاری) و نهاد حقوقی (با توجه به استقلال آنان از سایر نهادها) بیشترین تأثیر را در جلب اعتماد عمومی مردمان و سرمایه‌گذاران خارجی به نهاد حقوق مالکیت کشور امارات را داشته‌اند.

از سوی دیگر در کشور ایران، ضعف محیط سیاسی و قانونی منجر به کاهش اعتماد مردم به نظام سیاسی و آینده کشور شده است و یکی از علل تأثیرگذار بر سرمایه‌گذاری ایرانیان در کشورهای خارج از ایران از جمله ترکیه و امارات شده است. ایران نتوانسته است از ظرفیت فناوری ICT و زیرساخت‌های موجود برای بهبود وضعیت حقوق مالکیت استفاده کند، زیرا نهادهای سیاسی و حقوقی همگام با فناوری متحول نشده‌اند و کماکان موضوع شبکه ملی اطلاعات و دولت الکترونیک یکی از چالش‌های بزرگ دولت می‌باشد.

یکی از چالش‌های بزرگ در ایران در مبحث حقوق مالکیت، اجرایی نمودن اصل ۴۴ قانون اساسی در خصوص خصوصی سازی صنایع مختلف می‌باشد که با توجه به ضعف مدیریت و ضعف در حسابرسی شرکت‌ها به علت پیچیدگی حساب‌های آنها، این موضوع بیشتر به یک آرمان تبدیل شده است.

ایران می‌تواند با الگو قرار دادن کشور امارات و با تسهیل دسترسی اقشار پایین جامعه به اعتبارات و تسهیلات بانکی و همین‌طور تسهیل فرآیند ثبت مالکیت خصوصی می‌توان زمینه انتقال دارایی‌ها به بخش مولد اقتصاد را فراهم کرد و همچنین امکان به جریان‌انداختن سرمایه‌ها در راستای رونق اقتصادی را تسهیل نماید. در شکل زیر وضعیت ایران را در زیر شاخص‌های حقوق مالکیت مشاهده می‌نمایند. نکته قابل ذکر نمره بالای ایران در زیر شاخص ثبت مالکیت است که در زیر شاخص امتیاز ۹ را از ۱۰ کسب نموده است، که نشان دهنده این است

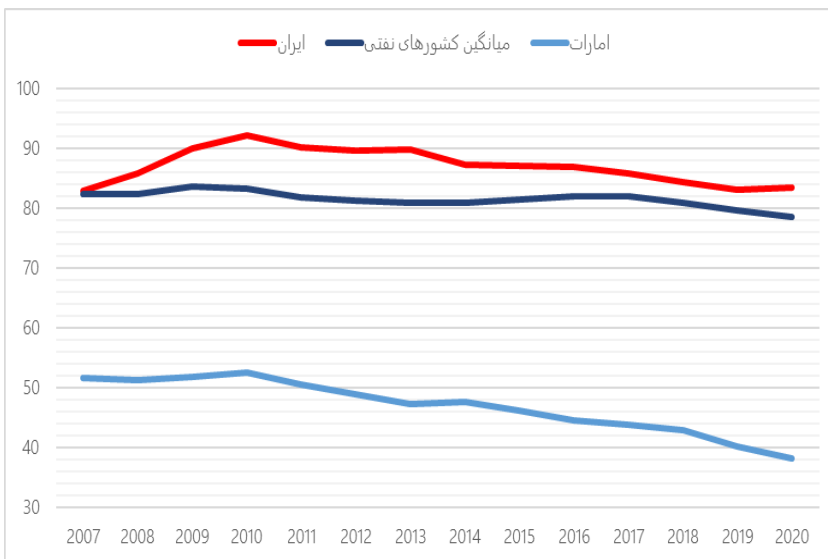
7- شکنندگی دولت

دانمارک و فنلاند، بهترین کشورهای اسکاندیناوی از نظر شاخص دولت شکننده هستند و نروژ بعد از آنها قرار می‌گیرد. از منطقه خاورمیانه، تنها کشور قطر از نظر زیرشاخص افول اقتصادی و فقر در زمره بهترین کشورها است.

طبق گزارش موسسه صلح، کشورهای منطقه خاورمیانه و آفریقا، بدترین عملکرد در شکنندگی دولت را دارند که به معنای شکننده بودن دولت در این کشورهاست.

این شاخص در برگیرنده زیر شاخص های ساختار امنیتی، مداخلات خارجی، پناه جویان و آوارگان درون مرزها، فشارهای جمعیتی، حقوق بشر و حاکمیت قانون، خدمات عمومی، مشروعیت دولت، مهاجرت نیروی انسانی و فرار مغزها، توسعه اقتصادی نامتوازن، افول اقتصادی و فقر، اعتراضات گروهی و چند دستگی نخبگان می باشد.

بر اساس جدیدترین گزارش شاخص دولت شکننده، امارات با کسب امتیاز ۳۸.۱ در رتبه ۱۲۷ام در بین ۱۷۸ کشور قرار دارد و ایران در سال ۲۰۲۰، نمره ۸۳.۴ و رتبه ۱۳۵ از شاخص کل را کسب کرده است .

همانطور که در نمودار فوق مشاهده می کنید سطح شکنندگی در کشورهای دارای نعمت نفت بالاتر از میانگین دنیا است. میتوان فرض نمود، وجود این ثروت عظیم خدادادی و رخ دادن جنگ‌های پس از انقلاب صنعتی تاکنون در منطقه خاورمیانه بر سر تصاحب امتیاز نفت باعث افزایش سطح شکنندگی و رشد اقتصادی نامتوازن بر پایه فروش نفت خام، شده است. در این بین کشور امارات با اتخاذ سیاست های همراستا با کشورهای غربی توانست فاصله بسیار زیادی بگیرد و اکنون جز کشورهای کاملاً یکپارچه در منطقه خاورمیانه و الگو در بین کشورهای صاحب نفت باشد. در ایران نیز مهم ترین عواملی که

باعث شکننده بودن دولت شده است میتوان به موضوعات اعتراضات گروهی، چنددستگی نخبگان و مشروعیت نداشتن دولت برای بسیاری از مردم اشاره نمود. این موضوعات از مهم ترین علل شکننده بودن دولت در ایران هستند و روندی رو به افزایش دارند.

امارات در بسیاری از زیر شاخص ها در بین کشورهای عربی و همچنین کشورهای صاحب نفت پیش گرفته است. در عین حال شاخص دولت های شکننده عملکرد نسبتاً خوب دولت ایران در فراهم کردن خدمات عمومی را نشان می دهد. در جدول زیر میتوان مقایسه ایران و امارات در زیر نتایج شاخص های شکنندگی را مشاهده نمایید.

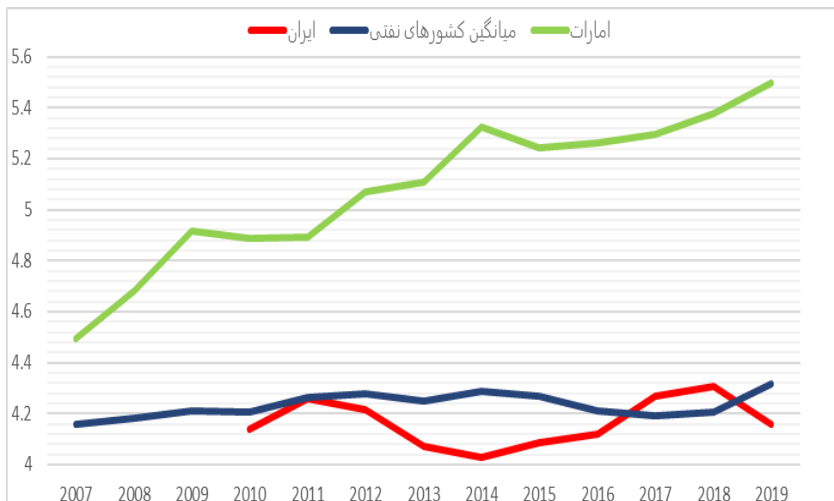
Country	ساختار امنیتی	چنددستگی نخبگان	اعتراضات گروهی	افول اقتصادی و فقر	توسعه اقتصادی نامتوازن	مهاجرت نیروی انسانی و فراموگها	مشروعیت دولت
Iran	7.2	9.6	9.6	7.2	5.0	5.6	9.2
United Arab Emirates	2.8	3.6	2.5	1.9	2.8	2.2	6.5

Country	خدمات عمومی	حقوق بشر و حاکمیت قانون	فشارهای جمعیتی	پناهجویان و آوارگان درون مرزها	مداخلات خارجی
Iran	3.7	9.2	4.5	5.6	7.0
United Arab Emirates	1.4	7.3	3.1	1.9	2.1

8- رقابت پذیری

در آخرین گزارش مجمع جهانی اقتصاد در سال ۲۰۱۹، بهترین کشورها در شاخص رقابت پذیری و زیرشاخص‌های اصلی آن، سنگاپور، هنگ‌کنگ و ایالات متحده هستند. کشور سنگاپور با بهترین عملکرد در بیشتر زیرشاخص‌ها در رتبه اول رقابت پذیری قرار دارد. در این فهرست کشورهای حوزه نوردیک (فنلاند و دانمارک)، اروپای شمالی غربی (آلمان) و آسیای شرقی (ژاپن، تایوان، هنگ‌کنگ، سنگاپور، کره جنوبی و چین) جز برترین کشورها قرار گرفته‌اند. در منطقه خاورمیانه نام امارات متحده در زمینه کاربست فاوا، محیط توانمندساز و بازار محصول در زمره بهترین کشورها به چشم می‌خورد. همچنین پنج کشوری که بدترین عملکرد از نظر شاخص رقابت پذیری و زیرشاخص‌های اصلی آن در سال ۲۰۱۹ دارند کشورهایی از خاورمیانه (مانند یمن)، آفریقا (مانند چاد و موزامبیک) و امریکای لاتین (مانند پاراگوئه و آرژانتین) می‌باشند. در این جدول، ایران در زمره بدترین کشورها از نظر بازار نیروی کار قرار گرفته است.

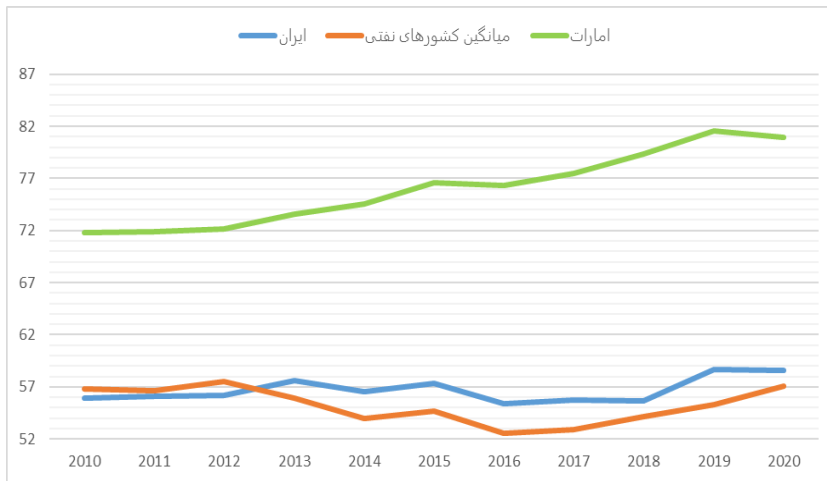
همانطور که در نمودار فوق نیز مشاهده می کنید، روند شاخص رقابت پذیری در کشور امارات دارای روند کاملاً صعودی و فراتر از سایر کشورهای منطقه خاورمیانه و کشورهای صاحب نفت می باشد اما بالعکس روند نمره ایران در شاخص رقابت پذیری جهانی از سال ۲۰۱۸ به طور چشمگیری نزول پیدا کرده است.

در این میان، بهترین عملکرد ایران مربوط به زیرشاخص بهداشت است که نزدیک به میانگین جهانی است. با توجه به مصرف گرایی مردم کشور ایران و تمایل مصرف کنندگان ایرانی به بازار خارجی، اندازه بازار یکی از مزیت های ایران در شاخص رقابت پذیری است که البته از یک سو با وجود تحریم، وجود انحصار در بازار و جلوگیری از ورود کالاهای خارجی و از سوی دیگر ضعف بازار در تولید و فعال نبودن بسیاری از کسب و کار داخلی، این زیر شاخص برای ایران مثر ثمر نبوده است.

9- سهولت کسب و کار

تفاوت امتیاز مجموع سهولت کسب و کار کشور امارات، با ایران و میانگین کشورهای نفتی بسیار چشمگیر و محسوس می باشد. کشورهای امارات با امتیاز ۸۰.۹ در بین ۱۹۰ کشور در رتبه ۱۵ام و ایران با امتیاز مجموع ۵۸.۵ در جایگاه ۱۲۷ قرار دارند. قرار گرفتن امارات در این رتبه دلایل متعددی دارد که با بررسی زیرشاخص ها میتوان بیان نمود.

امارات در بسیاری از زیرشاخص ها موفق عمل کرده است، یطور مثال در شاخص حقوق مالکیت و نهاد حکمرانی که یکی از مهمترین عوامل در در شکل دهی به سهولت کسب و کار موفقیت چشمگیری داشته است. همچنین امارات در زیرشاخص های حمایت از سرمایه گذاران خرد، و دریافت اعتبارات بانکی در جایگاه خوبی قرار دارد.

کشورامارات در تنظیم گری مقررات و دسترسی به اعتبار (توزیع اعتبار) بسیار موفق عمل کرده که نشانگر وجود سرمایه گذاری بالای این کشور در بهبود زیرساختار این کشور از جمله ارتقای بستر دولت الکترونیک می باشد.

در مقابل نقطه قوت ایران در تجارت فرامرزی می باشد. در عین حال، ضعف شدید ایران در زیرشاخص های حل و فصل ورشکستگی، شفافیت در قانون گذاری در حمایت از کسب و کارهای خُرد و بنگاه های خانگی بسیار مشهود است که بیشترین فاصله را نیز با میانگین جهانی دارد، البته اجرای کارآمد این قوانین باید به اولویت دولت در سهولت کسب و کار تبدیل شود.

ایران در زمینه امور مربوط به مجوزهای ساخت و ساز، دریافت برق و اجرای قراردادها با میانگین جهانی فاصله کمتری دارد. به عبارت دیگر، سهولت کسب و کار در ایران بیشتر از جنس زیرساخت های فیزیکی است تا زیرساخت های غیرفیزیکی از قبیل تنظیم مقررات و دسترسی به اعتبار (توزیع اعتبار). بنابراین به طور ویژه میتوان اظهار داشت آغاز کسب و کار، در ایران وضعیت مناسبی ندارد.

بحث

همانگونه که در بخش روش پژوهش و بررسی بعمل آمده از تحلیل شاخص‌های کلان توسعه در کشور امارات، میتوان بالقطع گفت کشور مذکور، بهترین کشور در فرآیند برنامه ریزی و اجرای برنامه های کلان توسعه در بین کشورهای صاحب نفت می‌باشد. این درحالی است که نتایج شاخص‌های فوق نشان می دهد اهتمام و هماهنگی تمام نهادهای اجتماعی، اقتصادی، سیاسی، فرهنگی، محیط زیست و ... در کشور امارات باعث شده این کشور در مسیر بسیار شفاف و روشنی در توسعه قرار گیرد.

لذا میتوان اینگونه استدلال نمود نقش سایر نهادها در ایجاد رفاه و توسعه جامعه بسیار مهم است و هم افزایی نهادها یکی از عوامل مهم در رشد و توسعه کلان شاخص های اقتصادی می باشد.

پایگاه های اطلاعاتی استخراج داده ها:

- 1- <http://www.indsocdev.org>
- 2- www.prosperity.com
- 3- <http://hdr.undp.org/en/2020-report>
- 4- <https://www.propertyrightsalliance.org/>
- 5- <https://fragilestatesindex.org/>
- 6- <https://www.weforum.org/reports/the-global-competitiveness-report-2020>
- 7- <https://www.doingbusiness.org/en/data>
- 8- <https://worldhappiness.report/ed/2021/>
- 9- <https://www.iea.org/>
- 10- <https://www.visionofhumanity.org/>

منابع

- 1- پژوهشکده تحقیقات راهبردی. (تحوالات داخلی و روابط خارجی امارات متحده عربی (<http://www.isrjournals.ir>)
- 2- جعفری، عباس (1382) گیتاشناسی کشورها، تهران: مؤسسه جغرافیایی و کارتوگرافی گیتاشناسی .
- 3- خرازی، فردین (1385)، مروری بر وضعیت حقوق بشر در امارات عربی متحده، فصلنامه راهبرد، ش 41 .
- 4- فاضلی، محمد، فتاحی، سجاد، زنجان رفیعی ، سیده نسترن(1392) توسعه ی اجتماعی، شاخصها و جایگاه ایران در جهان، فصلنامه ی مطالعات توسعه ی اجتماعی- فرهنگی، دوره ی دوم، شماره ی 1، تابستان 29، صفحات 119-152
- 5- گزارشات دفتر تحقیقات و سیاستهای پولی و بازرگانی، گروه اتحادیه های تجاری بین المللی .
- 6- مرکز مطالعه و رصدخانه پویش فکری توسعه، گزارش سال 1400 توسعه ایران [/https://pooyeshfekri.com/rasadkhane](https://pooyeshfekri.com/rasadkhane)
- 7- Al Abed, Ibrahim and Peter Hellyer (1997). United Arab Emirates: A New Perspective, London: Trident Press.
- 8- Early, Bryan R. (2008). 'Adversaries and Allies with Alibis: The Foreign Policy of Trade under the Shadow of Conflict', presented at the 49th Annual Convention of the International Studies Association, San Francisco, CA, 26-29 March.
- 9- Mahmoud, F. (1991) "African Women and Feminists Schools of Thought". In Suliman, M. (ed.)
- 10- Pearson, R. (2000). „Rethinking Gender Matters in Development“, in Allen, T. & Thomas, A. (eds.). Poverty and Development into the 21st Century. Oxford: Oxford University Press.
- 11- World Bank (2020). World Development Report 2019/2020
- 12- World Bank (2020). Strategic Directions for the World Bank in Social Development.

13- World Bank, Operations Evaluation Department (2020)
Putting Social Development to Work for the poor: An
OED Review of World Bank Activities. Washington,
D.C.

Study and analysis of development meta-indicators in the UAE as an oil country and compare its results with Iran.

Masoud Panahi

Master student of Entrepreneurship, Development, Faculty of Entrepreneurship, University of Tehran

Abstract

This article is a summary of the most important findings of the UAE National Development Index as an oil country; To this end, this paper to carefully review the results and design a meta-index of development from the findings of the most important global development indicators and finally aggregate, critique and statistical analysis of sub-index findings and indicators of 9 major indicators of development in economic, political, social, environmental and personal empowerment. It is in the UAE. Therefore, the purpose of depicting the position of the UAE in the world compared to Iran and oil countries, identifying the strengths and weaknesses of development experience and recognizing the efficient path of development by comparing and analyzing data trends and indicators over time to study policy makers, managers and planners. Development in Iran. The results show that development in the UAE, as an oil-rich country, has little to do with wealth creation through this source and is the result of correct policy-making and accurate implementation of performance plans under the proposed economic development indicators.

Keywords: Development, Property Rights, Fragile Government, Competitiveness, Ease of Doing Business, Happiness, Energy Efficiency, Peace, Social Progress, Human Development

-----
Responsible author: Name: Masoud Panahi - Tehran Phone number 09106767577
Masoud.panahi@ut.ac.ir E-mail:

1. Master student, Faculty of Entrepreneurship, University of Tehran, Tehran, Iran